

Regeringens proposition

2005/06:83

Ursprungsgarantier för högeffektiv
kraftvärmeel m.m.

Prop.
2005/06:83

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 2 februari 2006

Göran Persson

Mona Sahlin
(Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en rätt för elproducenter att få ursprungsgarantier för el som framställts med användning av högeffektiv kraftvärme. Förslaget innebär ett genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG. Regleringen av ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel bör samordnas med gällande bestämmelser om ursprungsgarantier för förnybar el. Därför föreslås en ny gemensam lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Propositionen innehåller också förslag om att anläggande och användande av ledningar för fjärrvärme inte längre skall kräva regeringens tillstånd enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagförslag.....	4
2.1	Förslag till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar.....	7
3	Ärendet och dess beredning.....	8
4	Kraftvärmedirektivet	8
5	Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.....	10
5.1	Elproduktion med användning av högeffektiv kraftvärme ger rätt till ursprungsgarantier	10
5.2	Lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el.....	12
5.3	Förbud mot utfärdande av ursprungsgarantier	13
5.4	Vite.....	14
5.5	Tillsynsavgift	14
5.6	Alternativa kriterier för vad som skall redovisas som kraftvärme	15
5.7	Mikrokraftvärme och småskalig kraftvärme.....	15
6	Ändring i lagen om vissa rörledningar	17
7	Konsekvenser	20
7.1	Konsekvenser för näringslivet	20
7.2	Konsekvenser för myndigheter	21
8	Författningskommentarer	22
8.1	Förslaget till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el.....	22
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar.....	28
Bilaga 1	Utredningens lagförslag.....	29
Bilaga 2	Remissinstanserna	32
Bilaga 3	Lagrådremissens lagförslag.....	33
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	37
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 februari 2006	39
	Rättsdatablad.....	40

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:83

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el,
2. lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar.

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om att den som producerar el med användning av förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme skall ha rätt att från en myndighet få ett dokument som visar det.

2 § I denna lag avses med

biomassa: den biologiskt nedbrytbara fraktionen av

– produkter, avfall eller rester av vegetabiliska eller animaliska ämnen från jordbruk,

– produkter, avfall eller rester från skogsbruk eller från industrier som står jordbruket eller skogsbruket nära, och

– industriavfall eller kommunalt avfall,

biobränsle: deponigas, gas från en avloppsreningsanläggning, biogas eller bränsle som har framställts ur biomassa,

förnybar energikälla: vindkraft, solenergi, geotermisk energi, vågenergi, vattenkraft eller biobränsle,

kraftvärme: samtidig framställning av dels el eller mekanisk energi, dels värme,

högeffektiv kraftvärme: kraftvärme som ger en bränslebesparing om minst tio procent jämfört med separat framställning av el och värme enligt fastställda referensvärden,

producent av förnybar el: den som i en elproduktionsanläggning producerar el helt eller delvis med användning av en eller flera förnybara energikällor,

producent av högeffektiv kraftvärmeel: den som i en elproduktionsanläggning producerar el med användning av högeffektiv kraftvärme,

ursprungsgaranti för förnybar el: ett dokument som är utfärdat av en myndighet och där det anges att en viss mängd förnybar el har producerats,

ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel: ett dokument som är utfärdat av en myndighet och där det anges att en viss mängd högeffektiv kraftvärmeel har producerats,

garantimyndigheten: den myndighet som utfärdar sådana ursprungsgarantier som avses i denna lag,

tillsynsmyndigheten: den myndighet som utövar tillsyn enligt denna lag.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (EUT L 52, 21.2.2004, s. 50, Celex 32004L0008).

3 § Om en producent av förnybar el begär det, skall garantimyndigheten utfärda en eller flera ursprungsgarantier för förnybar el.

Om elen har producerats med användning av vindkraft, solenergi, geotermisk energi eller vågenergi får en ursprungsgaranti för förnybar el utfärdas bara om elproduktionsanläggningen är godkänd enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen (2003:113) om elcertifikat.

Om elen har producerats med användning av både förnybara energikällor och andra energikällor, får en ursprungsgaranti för förnybar el utfärdas bara för den andel av elen som har producerats med användning av förnybara energikällor.

4 § Om en producent av högeffektiv kraftvärmeel begär det, skall garantimyndigheten utfärda en eller flera ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.

Om elen har producerats med användning av både högeffektiv kraftvärme och på annat sätt, får en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel utfärdas bara för den andel av elen som har producerats med användning av högeffektiv kraftvärme.

5 § En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el som har producerats efter det att producenten har anmält sin avsikt att begära en eller flera ursprungsgarantier för den el som produceras i anläggningen. En sådan anmälan skall göras till tillsynsmyndigheten.

Första stycket gäller inte förnybar el som har producerats i en anläggning som är godkänd enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen (2003:113) om elcertifikat.

6 § En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el beträffande vilken den mängd som matats in i elnät och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till garantimyndigheten.

Om en ursprungsgaranti skall avse en andel av den producerade elen, får garantin utfärdas bara om den andelen har beräknats och rapporterats till garantimyndigheten.

7 § En ursprungsgaranti enligt 4 § får utfärdas bara om uppgifter om den kraftvärmeprocess som har använts för att producera elen har rapporterats till garantimyndigheten.

8 § Producenten svarar för att garantimyndigheten får de uppgifter som myndigheten enligt 3–7 §§ behöver för att kunna utfärda en ursprungsgaranti.

9 § Tillsynsmyndigheten skall utöva tillsyn över att de uppgifter som avses i 8 § överensstämmer med producentens elproduktion.

Om tillsynsmyndigheten i sin tillsyn finner att uppgifterna inte överensstämmer med producentens elproduktion, skall tillsynsmyndigheten underrätta garantimyndigheten om det.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

10 § När garantimyndigheten har fått en underrättelse enligt 9 § andra stycket får myndigheten inte utfärda ursprungsgarantier för el som produceras i den anläggning som underrättelsen avser.

Ursprungsgarantier får dock utfärdas om producenten efter underrättelsen har lämnat nya uppgifter och tillsynsmyndigheten meddelat att de nya uppgifterna överensstämmer med elproduktionen.

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgift för utfärdande av en ursprungsgaranti enligt denna lag.

12 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om

1. bestämmande av den bränslebesparing som krävs för att kraftvärme skall anses som högeffektiv,
2. ursprungsgarantiernas utformning och innehåll,
3. uppgifter som skall finnas med i en anmälan enligt 5 §,
4. beräkning, mätning och rapportering enligt 6 §,
5. rapportering enligt 7 §, och
6. vilka myndigheter som är garantimyndighet respektive tillsynsmyndighet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006, då lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el skall upphöra att gälla.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för beslut som har meddelats före den 1 juli 2006.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978:160) om vissa rörledningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Rörledning för transport av fjärrvärme eller av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får ej utan särskilt tillstånd (koncession) framdragas eller begagnas. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2000:599).

Rörledning för transport av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får ej utan särskilt tillstånd (koncession) framdragas eller begagnas. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2005:403).

Koncession krävs icke för ledning som

1. har eller avses få en längd av högst 20 kilometer,
 2. huvudsakligen skall nyttjas för tillgodoseende av enskilda hushålls behov eller
 3. uteslutande skall nyttjas inom hamn eller industriområde.
- Regeringen får i visst fall medge undantag från koncessionsplikt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.
 2. Äldre föreskrifter skall tillämpas på ett ärende om prövning av koncession för rörledning för transport av fjärrvärme som har inletts före den 1 juli 2006.
 3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tillstånd som har beviljats före den 1 juli 2006.

² Senaste lydelse 2000:601.

3 Ärendet och dess beredning

I december 2002 beslutade regeringen att tillsätta en utredning om fjärrvärme på värmemarknaden med uppdraget att analysera ett antal frågor med avseende på konkurrenssituationen på fjärrvärmemarknaden (dir. 2002:160). I september 2003 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv där utredningen fick i uppdrag att utvärdera behovet av koncessionsplikt för att bygga och använda rörledningar som utnyttjas för transport av fjärrvärme (dir. 2003:102).

Den 11 februari 2004 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 2004/8/EG om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (kraftvärmedirektivet). I maj 2004 fick utredningen i uppdrag att föreslå hur kraftvärmedirektivet skall genomföras i Sverige (dir. 2004:58).

I april 2005 redovisade utredningen sitt betänkande Fjärrvärme och kraftvärme i framtiden (SOU 2005:33). Betänkandet behandlar huvuddelen av de frågor som ingått i utredningens uppdrag. Innehållet i denna proposition avser dock endast frågan om genomförandet av kraftvärmedirektivet och frågan om koncessionsplikt för rörledningar som utnyttjas för transport av fjärrvärme. Övriga delar av betänkandet avser i huvudsak förslag till en ny fjärrvärmelag och bereds i Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.

Utredningens lagförslag finns i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (dnr M2005/895/E).

Lagrådet

Förslagen har granskats av Lagrådet. Lagrådsremissens lagförslag återges i *bilaga 3*. Lagrådet har inte haft några invändningar mot förslagen utom i fråga om vissa normgivningsbemyndiganden. I den delen har Lagrådet förordat en annan lösning. Lagrådets yttrande återges i *bilaga 4*. Regeringen har följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Kraftvärmedirektivet

Syftet med det s.k. kraftvärmedirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG, EUT L 052, 21.2.2004, s. 50, Celex 32004L0008) är att öka energieffektiviteten och förbättra försörjningstryggheten genom att skapa en ram för främjande och utveckling av högeffektiv kraftvärme. Med kraftvärme avses enligt direktivet samtidig framställning av dels el eller mekanisk energi, dels värme. Enligt kraftvärmedirektivet är kraftvärme högeffektiv om den innebär en bränsle-

besparing om minst tio procent i jämförelse med separat framställning av el och värme. För att kunna bestämma den bränslebesparing som avses skall kommissionen senast den 21 februari 2006 fastställa harmoniserade referensvärden.

I syfte att främja produktion av el med användning av högeffektiv kraftvärme anges i artikel 5 att medlemsstaterna skall kunna garantera ursprunget för el som producerats på detta sätt. En ursprungsgaranti skall utfärdas på begäran av en producent och i enlighet med objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerande kriterier. En ursprungsgaranti skall innehålla uppgifter bl.a. om energikällans lägre värmevärde, om användningen av den värme som framställts samtidigt med elen, om den mängd el som garantin avser samt om den energibesparing som gjorts i jämförelse med separat produktion av el och värme. Medlemsstaterna får låta ursprungsgarantierna innehålla ytterligare uppgifter.

Medlemsstaterna skall ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier. En vägran att erkänna en ursprungsgaranti måste grundas på objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerande kriterier.

Kraftvärmedirektivet rör även nationella stödsystem för kraftvärme. Medlemsstaterna skall se till att stöd till kraftvärmeproduktion bestäms med hänsyn till möjligheten att minska efterfrågan på energi genom ekonomiskt och miljömässigt genomförbara åtgärder. Kommissionen skall göra en analys av om de nationella stödsystemen för kraftvärme har varit kostnadseffektiva. Denna analys skall presenteras för Europaparlamentet och rådet i samband med att kommissionen rapporterar om genomförandet av kraftvärmedirektivet. I kraftvärmedirektivet anges att en ursprungsgaranti inte i sig ger rätt att få del av nationella stödsystem.

Enligt kraftvärmedirektivet skall medlemsstaterna analysera den nationella potentialen för högeffektiv kraftvärme. Medlemsstaterna skall senast den 21 februari 2007, och därefter vart fjärde år, på begäran av kommissionen göra en utvärdering av de framsteg som gjorts för att öka andelen högeffektiv kraftvärme.

Kraftvärmedirektivet syftar till att medlemsstaterna skall kunna förverkliga den nationella potentialen för högeffektiv kraftvärme. Ett led i detta är att se till att administrativa förfaranden inte hindrar sådan elproduktion. Medlemsstaterna skall därför göra en utvärdering av de tillståndsförfaranden som enligt nationell rätt gäller för högeffektiva kraftvärmeverk. En sådan utvärdering skall bl.a. syfta till att minska hinder för en ökad kraftvärmeproduktion och göra förfarandena effektivare och snabbare.

Fram till slutet av 2010 har enskilda medlemsstater enligt artikel 12 i kraftvärmedirektivet möjlighet att, efter kommissionens godkännande, tillämpa andra metoder än de som föreskrivs i direktivet för att beräkna mängden kraftvärmeproducerad el och den energibesparing som uppnåtts genom kraftvärmeprocessen. Bestämmelsen riktar sig till de medlemsstater där kraftvärmeverken har en teknisk utformning som inte uppfyller kraftvärmedirektivets definition av kraftvärme men vars genomsnittliga effektivitet ändå uppfyller direktivets krav. Bestämmelsen betyder alltså inte något undantag från direktivets effektivitetskrav. De svenska kraftvärmeverken har en teknisk utformning som motsvarar direktivets definition. Möjligheten till alternativa beräkningsmetoder saknar därför betydelse för svensk del.

5 Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel

5.1 Elproduktion med användning av högeffektiv kraftvärme ger rätt till ursprungsgarantier

Regeringens förslag: Produktion av el med användning av högeffektiv kraftvärme skall ge rätt till ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel. En ursprungsgaranti är ett dokument som är utfärdat av en myndighet och som anger att en viss mängd högeffektiv kraftvärmeel har producerats. En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el som har producerats efter det att en producent har anmält sin avsikt att begära en eller flera ursprungsgarantier för den el som produceras i den anläggning som avses med anmälan. En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el där den mängd som matats in i ett elnät och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till den myndighet som utfärdar garantier. För att en ursprungsgaranti skall utfärdas krävs dessutom att den utfärdande myndigheten har fått vissa uppgifter om den kraftvärmeprocess som använts för att framställa elen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget.

Bakgrund: Sedan den 1 oktober 2003 finns enligt lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el en rätt för elproducenter att få ursprungsgarantier för el som producerats med användande av förnybara energikällor. Genom den lagen genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el (EGT L 283, 27.10.2001, s. 33, Celex 32001L0077). Med förnybara energikällor avses enligt direktivet vindkraft, solenergi, vågenergi, geotermisk energi, vattenkraft och biobränslen.

Ursprungsgarantier för förnybar el kan bara utfärdas för el som producerats efter det att elproducenten anmält sin avsikt att begära ursprungsgarantier för den el som produceras i den anläggning som avses med anmälan. En sådan anmälan skall göras till Statens energimyndighet, som utövar tillsynen över efterlevnaden av lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. När en anmälan har gjorts skall den mängd el som produceras i anläggningen mätas och rapporteras till den myndighet som utfärdar ursprungsgarantier, garantimyndigheten. Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät) är garantimyndighet. I de flesta fall går denna rapportering till så att den som har koncessionen för det nät i vilket elen matas in från produktionsanläggningen mäter och rapporterar mängden inmatad el direkt till Svenska kraftnät. I de fall elen matas in i ett nät som används utan koncession gäller i stället att elproducenten själv mäter och rapporterar mängden inmatad el till Svenska kraftnät. En elproducent ansöker hos Svenska kraftnät om att få ursprungsgarantier. En sådan ansökan kan göras manuellt eller elektroniskt. Under förutsättning att Svens-

ka kraftnät har tillgång till de uppgifter som krävs utfärdar myndigheten en ursprungsgaranti. Garantin kan vara ett elektroniskt dokument.

Ursprungsgarantier för förnybar el skall inte förväxlas med elcertifikat som utfärdas enligt lagen (2003:113) om elcertifikat. Enligt lagen om elcertifikat skall en viss andel av elbehovet täckas av certifierad el. Producenter av förnybar el har enligt lagen om elcertifikat under vissa förutsättningar en rätt att få elcertifikat för sin elproduktion. Elcertifikat är föremål för handel. En producent av förnybar el kan sälja elcertifikat till en elproducent vars produktion inte berättigar till elcertifikat.

Även om lagarna reglerar olika företeelser anknyter lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el i vissa delar till lagen om elcertifikat. För att få ursprungsgarantier för förnybar el som har framställts med användning av vindkraft, solenergi, vågenergi eller geotermisk energi krävs att den anläggning där elen har producerats är godkänd enligt lagen om elcertifikat. Om förnybar el har producerats i en anläggning som är godkänd enligt lagen om elcertifikat kan elproducenten få ursprungsgarantier utan att dessförinnan ha anmält sitt intresse av detta till tillsynsmyndigheten. Det har även gjorts en organisatorisk samordning mellan lagen om elcertifikat och lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Svenska kraftnät utfärdar både elcertifikat och ursprungsgarantier medan Statens energimyndighet utövar tillsyn enligt vad som sägs i båda lagarna.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 4 ges en beskrivning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (kraftvärmedirektivet). Direktivet syftar till att främja elproduktion genom högeffektiv kraftvärme. Med högeffektiv kraftvärme avses samtidig framställning av el och värme som medför en bränslebesparing om minst tio procent jämfört med separat produktion av el och värme. I Sverige uppfyller nästan alla kraftvärmeverk detta krav. Enligt kraftvärmedirektivet skall medlemsstaterna anta en reglering som kan garantera ursprunget för el som producerats med användning av högeffektiv kraftvärme. Den som i en produktionsanläggning producerar el med användning av högeffektiv kraftvärme bör därför få rätt till ursprungsgarantier för sin elproduktion. Av en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel bör det framgå att en viss mängd el har producerats med användning av högeffektiv kraftvärme. En elproducent kan använda ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel som ett sätt att marknadsföra sin el i Sverige och i övriga medlemsstater i EU.

Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel bör bara kunna utfärdas för el som har producerats efter det att producenten anmält sin avsikt att begära utfärdande av ursprungsgarantier till tillsynsmyndigheten. När en elproducent har gjort en anmälan kan tillsynsmyndigheten kontrollera om elproduktionen i anläggningen har förutsättningar att uppfylla kraven på högeffektiv kraftvärme. Tillsynsmyndighetens kontroll bör avse att de uppgifter som en producent rapporterar löpande till Affärsverket svenska kraftnät stämmer överens med den verkliga elproduktionen i anläggningen. Att elproducenter på förhand måste anmäla sitt intresse av att få ursprungsgarantier innebär att tillsynsmyndigheten vet vilka elproducenter som rapporterar uppgifter till garantimyndigheten inför utfärdande av

ursprungsgarantier. Därmed vet tillsynsmyndigheten vilka produktionsanläggningar som myndigheten skall utöva tillsyn över. Anmälningförfarandet underlättar därför tillsynen och bidrar till att säkerställa att ursprungsgarantier utfärdas på ett riktigt underlag. Den omgång som anmälningförfarandet innebär kompenseras av att förfarandet medför att garantimyndigheten på en producents begäran kan utfärda ursprungsgarantier utan någon prövning av underlaget.

Förfarandet inför utfärdandet av ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel bör även i övrigt i huvudsak vara det samma som inför utfärdandet av ursprungsgarantier för förnybar el. I likhet med vad som gäller för ursprungsgarantier för förnybar el bör ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel bara få utfärdas för el där den mängd som matats in i nätet och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till garantimyndigheten. För att en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel skall få utfärdas bör dessutom krävas att garantimyndigheten fått vissa uppgifter om den kraftvärmeprocess som använts för att framställa elen. Sådana uppgifter är bl.a. energikällans lägre värmevärde, hur den samtidigt framställda värmen har använts och den bränslebesparing som uppnåtts jämfört med separat framställning av värme och el. En elproducent bör svara för att garantimyndigheten får de uppgifter som behövs för att utfärda en ursprungsgaranti.

5.2 Lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Regeringens förslag: Lagreglerna om ursprungsgarantier för förnybar el och ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel samlas i en gemensam ny lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att bestämmelser om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel tas in i en särskild lag om sådana ursprungsgarantier.

Remissinstanserna: Endast *Statens energimyndighet* har yttrat sig i denna fråga och anført att ursprungsgarantier för förnybar el och ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel bör regleras i en gemensam lag.

Skälen för regeringens förslag: Som förklarats i avsnitt 5.1 bör förfarandet inför utfärdandet av ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel vara i stort sett det samma som inför utfärdandet av ursprungsgarantier för förnybar el. En och samma garantimyndighet bör utfärda både ursprungsgarantier för förnybar el och ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel. Tillsynen över båda slagen av ursprungsgarantier bör också utövas av en och samma myndighet. Mot denna bakgrund bör bestämmelserna om ursprungsgarantier för förnybar el och ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel samordnas i en lag. En gemensam lag främjar överskådlighet och enkelhet i regleringen.

5.3 Förbud mot utfärdande av ursprungsgarantier

Regeringens förslag: Om tillsynsmyndigheten i sin tillsyn finner att de uppgifter som en elproducent har lämnat till garantimyndigheten inte överensstämmer med producentens elproduktion skall tillsynsmyndigheten underrätta garantimyndigheten om det. När garantimyndigheten fått en sådan underrättelse får garantimyndigheten inte utfärda ursprungsgarantier för el som produceras i den anläggning som underrättelsen avser. Men ursprungsgarantier får utfärdas om producenten därefter lämnar nya uppgifter och tillsynsmyndigheten meddelar att de nya uppgifterna överensstämmer med elproduktionen.

Utredningens förslag: Utredningen har inte övervägt följden av att en elproducent lämnar oriktiga uppgifter till garantimyndigheten.

Remissinstanserna har inte yttrat sig i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen innehåller inte några överväganden i denna del. Förslaget om ett förbud mot utfärdande av ursprungsgarantier har beretts under hand med berörda myndigheter.

Det bör finnas ett sanktionsmedel om en elproducent lämnar felaktiga uppgifter till garantimyndigheten. Under förutsättning att garantimyndigheten har tillgång till ett fullständigt underlag utfärdar garantimyndigheten en ursprungsgaranti på begäran av en elproducent. Garantimyndigheten gör ingen prövning av riktigheten av de uppgifter som ligger till grund för utfärdandet av ursprungsgarantier. Det är tillsynsmyndigheten som genom sin tillsyn kan avgöra om de uppgifter som en elproducent har lämnat till garantimyndigheten stämmer överens med den verkliga elproduktionen i producentens anläggning. Om tillsynsmyndigheten i sin tillsyn finner att de uppgifter som en producent har lämnat till garantimyndigheten inte överensstämmer med producentens verkliga elproduktion bör tillsynsmyndigheten underrätta garantimyndigheten om det. Följden av en sådan underrättelse bör vara att garantimyndigheten inte får utfärda ursprungsgarantier för el som produceras i den anläggning som underrättelsen avser. Om producenten därefter lämnar nya uppgifter till garantimyndigheten, bör förbudet mot utfärdande av ursprungsgarantier upphöra om garantimyndigheten får meddelande från tillsynsmyndigheten om att uppgifterna överensstämmer med elproduktionen. Förbudet mot fortsatt utfärdande av ursprungsgarantier är ett påtryckningsmedel mot producenter som missbrukar systemet med ursprungsgarantier.

Tillsynsmyndighetens beslut att sända en underrättelse till garantimyndigheten om att uppgifter som en elproducent har lämnat till garantimyndigheten inte stämmer med producentens elproduktion kan anses vara ett beslut som missgynnar en enskild elproducent. Tillsynsmyndighetens beslut bör därför kunna överklagas enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer.

5.4 Vite

Regeringens förslag: Den möjlighet som i dag finns i lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el att förena en begäran om att få upplysningar eller att ta del av handlingar med vite skall utgå ur lagstiftningen.

Utredningen har inte behandlat denna fråga.

Remissinstanserna har inte yttrat sig i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna lagen ger producenter av högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el en rätt att få ursprungsgarantier för sin elproduktion. Förfarandet med ursprungsgarantier är frivilligt. Elproducenten svarar för att garantimyndigheten får det underlag som behövs för att utfärda garantier. Om producenten inte gett garantimyndigheten ett fullständigt underlag blir följden att garantimyndigheten inte utfärdar någon ursprungsgaranti. Om det kommer fram att de uppgifter som rapporterats till garantimyndigheten inte stämmer överens med den verkliga elproduktionen i producentens anläggning skall tillsynsmyndigheten underrätta garantimyndigheten om detta. En sådan underrättelse skall medföra att garantimyndigheten inte utfärdar ursprungsgarantier för den el som produceras i anläggningen. Detta är tillräckliga påföljder för det fall en elproducent lämnat ofullständiga eller felaktiga uppgifter till garantimyndigheten. Enligt den nuvarande lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el kan tillsynsmyndigheten förena en begäran om att få upplysningar eller att ta del av handlingar med vite. Vitesmöjligheten fyller ingen funktion och bör utgå ur lagstiftningen. Någon ytterligare beredning i denna fråga behövs inte.

5.5 Tillsynsavgift

Regeringens bedömning: Någon avgift bör inte tas ut för tillsyn enligt lagen om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit en avgift för tillsyn över ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel. Utredningen har inte övervägt en motsvarande avgift för tillsynen över ursprungsgarantier för förnybar el.

Remissinstanserna: Endast *Statens energimyndighet* har yttrat sig i denna fråga och har tillstyrkt utredningens förslag.

Skälen för regeringens bedömning: Tillsynsmyndigheten skall utöva tillsyn över att de uppgifter som rapporterats till garantimyndigheten och som läggs till grund för utfärdandet av en ursprungsgaranti överensstämmer med producentens elproduktion. En ursprungsgaranti för förnybar el grundas i huvudsak på uppgifter som rapporterats till myndigheten direkt av den som har nätkoncessionen för det elnät i vilket elen från den aktuella produktionsanläggningen matas in. Hittills har antalet uppgifter som elproducenterna själva lämnat till garantimyndigheten varit begränsat.

För att garantimyndigheten skall kunna utfärda en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel krävs att elproducenten själv lämnat vissa uppgifter om kraftvärmeprocessen till myndigheten. Skälen att kontrollera sådana uppgifter är större än i fråga om uppgifter som rapporterats till garantimyndigheten av en nätkoncessionsinnehavare. Behovet av tillsyn kan därför öka. Men efterfrågan på ursprungsgarantier för förnybar el har varit liten. Det är ovisst i vilken mån elproducenter kommer att efterfråga ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel. Därmed är det också osäkert hur stor kostnaden för tillsynen kommer att bli. Den tillsyn som utövas skall finansieras inom tillsynsmyndighetens befintliga ekonomiska ramar. Omfattningen av och kostnaden för tillsynen förväntas dock vara begränsad. Det saknas därför skäl att meddela föreskrifter om avgift för tillsyn.

5.6 Alternativa kriterier för vad som skall redovisas som kraftvärme

Regeringens bedömning: Sverige bör inte utnyttja möjligheten i kraftvärmedirektivet att under en övergångsperiod använda alternativa kriterier för att bestämma vad som är högeffektiv kraftvärme.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte gjort någon annan bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 12.3 i kraftvärmedirektivet får medlemsstaterna under en övergångsperiod fram till slutet av år 2010 använda andra kriterier än de som föreskrivs i direktivet för att fastställa vad som är högeffektiv kraftvärme. Kriterierna måste godkännas av kommissionen i förväg. Syftet är inte att ge medlemsstater möjlighet att använda kriterier som innebär lägre effektivitetskrav. Artikeln är avsedd för de medlemsstater där det finns kraftvärmeverk vars tekniska utformning inte stämmer överens med direktivets definition av kraftvärme men där kraftvärmeprocessen i sin helhet uppfyller effektivitetskraven. Nästan alla svenska kraftvärmeverk uppfyller kraftvärmedirektivets definition av högeffektiv kraftvärme. Därför saknas anledning för Sverige att använda andra kriterier för att definiera högeffektiv kraftvärme än de som anges i kraftvärmedirektivet.

5.7 Mikrokraftvärme och småskalig kraftvärme

Regeringens bedömning: Samma referensvärden bör användas vid fastställandet av effektiviteten av en småskalig kraftvärmeprocess som vid fastställandet av effektiviteten av en storskalig kraftvärmeprocess.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Bara *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* och *Sveriges energiföreningars riksorganisation* har yttrat sig i denna del och anført att separata referensvärden bör gälla för mikrokraftvärme och småskalig kraftvärme. I anslutning till detta har LRF yttrat att småskaliga lösningar behövs där storskalig teknik inte kan tillämpas på grund av de

lokala värmeunderlagen inte räcker till för storskalig teknik. Småskalig teknik kan inte göras lika effektiv som storskalig teknik eftersom skalfördelarna är sämre.

Bakgrund: I kraftvärmedirektivet avses med mikrokraftvärme ett kraftvärmeverk med en eleffekt understigande 0,05 megawatt. Med småskalig kraftvärme avses ett kraftvärmeverk med en eleffekt understigande 1 megawatt. Kraftvärmedirektivet öppnar för möjligheten att beteckna el som framställts med användning av mikrokraftvärme eller småskalig kraftvärme som högeffektiv kraftvärmeel även om sådana kraftvärme-processer inte når upp till det harmoniserade effektivitetskravet för högeffektiv kraftvärme. Så länge mikrokraftvärme eller småskalig kraftvärme innebär en minst lika effektiv användning av bränslet som standardtekniken för separat framställning av värme och el, får den framställda elen behandlas som högeffektiv kraftvärmeel.

Förslaget om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om referensvärden för bestämmande av den bränslebesparing som krävs för att en kraftvärmeprocess ska anses som högeffektiv.

Skälen för regeringens bedömning: Den svenska energipolitiken syftar bl.a. till en effektiv användning av energi. Att tillämpa lägre effektivitetskrav på småskaliga tekniker än på storskaliga skulle stå i strid med de energipolitiska mål som regeringen och riksdagen har fastställt. Kraftvärmedirektivets effektivitetskrav är relativt blygsamt och bör kunna tillämpas även på småskalig kraftvärmeteknik. Småskalig teknik har inte ett sådant egenvärde som motiverar att den undantas från det generella effektivitetskravet.

Konsumenthänsyn talar för att inte tillämpa andra referensvärden för småskaliga kraftvärmeprocesser. Från konsumentsynpunkt är det en fördel om en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel är tydligt kopplad till ett generellt effektivitetskrav. Om ursprungsgarantier i vissa fall ges till elproduktion som inte innebär någon bränslebesparing jämfört med separat framställning av el och värme kan ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel förlora i tydlighet.

Småskalig kraftvärmeproduktion främjas redan på andra sätt. Vid småskalig kraftvärmeproduktion används ofta biobränsle. Elproduktion med användning av biobränsle ger rätt till elcertifikat oavsett kraftvärmeprocessens effektivitet. Både stor- och småskalig kraftvärmeproduktion får en reducerad energibeskattnings av fossila bränslen jämfört med separat produktion av värme och el. Det finns alltså redan styrmedel som stödjer elproduktion genom småskaliga kraftvärmeprocesser.

Med avseende på ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel bör därför samma referensvärden gälla vid fastställandet av effektiviteten av en småskalig kraftvärmeprocess som vid fastställandet av effektiviteten av en storskalig kraftvärmeprocess.

6 Ändring i lagen om vissa rörledningar

Regeringens förslag: Anläggande eller användande av rörledning för transport av fjärrvärme skall inte längre kräva tillstånd av regeringen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget.

Bakgrund

Lagstiftning som avser fjärrvärmeledningar

Enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar (rörledningslagen) krävs tillstånd (koncession) av regeringen för att anlägga och använda en ledning för transport av fjärrvärme. Från kravet på tillstånd görs undantag för ledningar vars längd inte överstiger 20 kilometer, ledningar som används för att tillgodose enskilda hushålls behov och ledningar som används inom ett hamn- eller industriområde.

Bakgrunden till att koncessionsplikt infördes för fjärrvärmeledningar 1981 var bl.a. planerna på att förse storstadsområdena med värme genom uppvärmt spillvatten från kärnkraftverken i Barsebäck, Forsmark och Ringhals. Syftet med införandet av tillståndsprövningen enligt rörledningslagen var att den skulle utgöra en samordning av de prövningar som skall ske av fjärrvärmeledningar enligt olika regelverk.

Koncession för en rörledning får bara ges om det är lämpligt från allmän synpunkt att dra ledningen. Prövningen innebär en avvägning mellan olika samhälleliga intressen. Rörledningslagen hänvisar till vissa bestämmelser i miljöbalken. För tillstånd krävs bl.a. att en miljökonsekvensbeskrivning upprättas och att ledningen uppfyller miljöbalkens allmänna hänsynsregler. En koncession anger ledningens sträckning och under vilka villkor ledningen får byggas. Energimarknadsinspektionen inom Statens energimyndighet utövar tillsyn över efterlevnaden av rörledningslagen och vad som med stöd av den har föreskrivits om framdragande och användning av rörledningar.

Bortsett från fall när det är fråga om vattenverksamhet omfattas fjärrvärmeledningar inte av krav på tillståndsprövning enligt miljöbalken. Miljöbalkens bestämmelser är dock alltid tillämpliga på en fjärrvärmeledning. En sådan verksamhet skall därför följa de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Men förbud mot en fjärrvärmeledning kan inte meddelas med stöd av miljöbalken om ledningen har koncession enligt rörledningslagen.

Koncession enligt rörledningslagen att bygga och använda en fjärrvärmeledning hindrar inte att ytterligare krav ställs på verksamheten enligt plan- och bygglagen (1987:10). Fjärrvärmeledningar får inte dras i strid med den kommunala planläggningen av markanvändningen. För fjärrvärmeledningar gäller dock inte något krav på bygglov.

Dragning av en fjärrvärmeledning inom ett vägområde kan kräva tillstånd enligt väglagen (1971:948). Men om tillstånd har lämnats för ledningen enligt rörledningslagen krävs inte tillstånd enligt väglagen. Då är det tillräckligt att en anmälan görs om dragningen av ledningen.

När en fjärrvärmeledning dras på annans fastighet blir ledningsrättslagen (1973:1144) tillämplig. Syftet med ledningsrättslagen är att ge den som vill dra en ledning på annans mark en sakrättsligt skyddad rätt till det, en s.k. ledningsrätt. En sådan rätt kan beviljas mot fastighetsägarens vilja. Vid prövningen av om en ledningsrätt skall ges sker en avvägning mellan de olägenheter som en ledningsrätt över fastigheten ger upphov till och andra alternativ för ledningsdragningen. Om koncession har beviljats för ledningen enligt rörledningslagen ligger tillståndet till grund för prövningen enligt ledningsrättslagen. Prövningen enligt ledningsrättslagen gäller då i huvudsak vilka befogenheter och skyldigheter den som vill dra ledningen skall ha gentemot fastighetsägaren.

Expropriationslagen (1972:719) innehåller bestämmelser om ianspråktagande av fastigheter som inte ägs av staten. Frågor om tillstånd till expropriation prövas av regeringen. Enligt expropriationslagen kan mark tas i anspråk tvångsvis för bl.a. dragande av fjärrvärmeledning. För tillstånd till expropriation krävs att det finns ett allmänt behov av ledningen. Vid prövningen sker en avvägning mellan de nackdelar från allmän och enskild synpunkt som expropriationen ger upphov till och de fördelar som kan vinnas. Ett tillstånd att dra ledningen enligt rörledningslagen styr inte prövningen av frågan om expropriation men tas med i bedömningen.

Utöver rörledningslagen finns det alltså andra bestämmelser som är tillämpliga på dragande och användning av en fjärrvärmeledning. Gemensamt för de olika bestämmelserna är att de syftar till att göra en avvägning mellan intresset av att ledningen dras eller används och de nackdelar som detta kan medföra för såväl allmänna som enskilda intressen. I vissa delar har en samordning skett mellan tillståndsprövningen enligt rörledningslagen och den prövning som sker av en fjärrvärmeledning enligt andra regler.

Tillståndsprövning av elnät och naturgasledningar

El och naturgas är alternativa värmekällor till fjärrvärme som också kräver anläggande av ledningar. Enligt ellagen (1997:857) krävs koncession för att bygga och använda en elektrisk starkströmsledning. Det finns två former av nätkoncession. Den ena är nätkoncession för linje och den avser, i likhet med koncession enligt rörledningslagen, koncession för en ledning med en bestämd sträckning. Den andra formen av koncession är nätkoncession för område. En sådan koncession avser inte en särskild ledning utan ger koncessionshavaren rätt att bygga och använda ledningar inom ett visst område.

För transport av naturgas finns det två slag av rörledningar, transmissionsledningar och distributionsledningar. En transmissionsledning är en rörledning som används för att överföra gas längre sträckor. Distributionsledningar är rörledningar i vilka gasen distribueras vidare ut till förbrukarna. Koncessionskravet i naturgaslagen (2005:403) omfattar bara transmissionsledningar medan distributionsledningar undantas. Undantaget för distributionsledningar motsvarar undantaget från koncessionsplikten för fjärrvärmeledningar som används för att tillgodose enskilda hushålls uppvärmningsbehov.

I likhet med vad som gäller för fjärrvärmeledningar enligt rörledningslagen gäller att koncession för elnät och gasledningar bara ges om an-

läggningen är lämplig från allmän synpunkt. I fråga om såväl elnät som naturgasledningar omfattar koncessionsprövningen också en kontroll av att verksamhetsutövaren är lämplig att inneha och driva ledningen.

Skälen för regeringens förslag

Den nuvarande utformningen av kravet på koncession för fjärrvärmeledningar enligt rörledningslagen är bristfällig. Från kravet på tillstånd görs undantag för fjärrvärmeledningar som huvudsakligen används för att tillgodose enskilda hushålls behov. Fjärrvärmeledningar kan i princip alltid anses vara avsedda för att transportera hetvatten till enskilda hushåll för deras uppvärmningsbehov. I dag är det därför oklart vad som är en koncessionspliktig fjärrvärmeledning. Av utredningen framgår att av alla fjärrvärmeledningar som dragits sedan koncessionsplikten infördes 1981 har regeringen bara prövat koncessionsfrågor för två fjärrvärmeledningar. Som angetts ovan var syftet med att införa en koncessionsplikt att åstadkomma en samordning av de olika bedömningar som skall göras inför dragningen av en fjärrvärmeledning. Men den begränsade tillämpningen av koncessionsplikten kan sägas innebära att bestämmelserna om koncessionsplikt inte tjänar det avsedda syftet.

Fjärrvärmeledningar utgör ofta ett lokalt distributionsnät som omfattar en tätort och därmed ett mindre geografiskt område. Detta kan jämföras med el- och naturgasnäten som sträcker sig över stora geografiska områden. Rörledningslagen gjordes tillämplig på fjärrvärmeledningar i samband med planer på att överföra större mängder uppvärmt spillvatten från kärnkraftsverken. Men dessa planer förverkligades aldrig. Antalet långa ledningar av betydande verkan för allmänna intressen har varit begränsat. Utredningen har kommit fram till att fjärrvärmeledningar inte heller inom den närmaste framtiden planeras att göras längre än vad som krävs för att tillgodose lokala uppvärmningsbehov. Att anlägga långa fjärrvärmeledningar innebär höga kostnader. Transport av hetvatten längre sträckor innebär också värmeförluster. Utbyggnaden av fjärrvärmeledningar har i dag inte en så stor infrastrukturell betydelse att staten behöver kontrollera den genom koncessionsprövning.

Fjärrvärmeledningar har inte en sådan påverkan på miljön eller naturen att det motiverar en tillståndsprövning. Elnät kan utgöra en fara genom att elektriska och magnetiska fält påverkar omgivningen. För naturgasledningar finns det föreskrifter om säkerhetsavstånd som måste följas vid byggnation kring ledningarna. Transport av hetvatten i fjärrvärmeledningar är däremot förenat med betydligt mindre risker för omgivningen. I stället är en fjärrvärmeledning mer att jämföra med en vatten- och avloppsledning som ingår i det lokala vatten- och avloppsnätet. För sådana ledningar finns inget krav på koncession. De miljö- och naturvårdsintressen som ändå kan göra sig gällande vid anläggandet och användandet av en fjärrvärmeledning tillgodoses genom den prövning av ledningen som sker enligt annan lagstiftning.

I fråga om möjligheten för el och naturgas att konkurrera med fjärrvärme kan följande konstateras. Naturgaslagen gör undantag från koncessionsplikten för distributionsledningar. För elnäten gäller att den som har nätkoncession för ett område inte behöver söka tillstånd för ledningar ut till de enskilda elanvändarna. Koncessionspliktiga el- och naturgasled-

ningar är längre överföringsledningar som byggs och används för andra syften än uppvärmningsändamål. Tillståndsprövningen har därför ingen betydelse för beslut om anläggande av el- eller naturgasledningar för uppvärmningsändamål. Att avskaffa koncessionsplikten för fjärrvärmeledningar skulle därför inte innebära någon snedvridning av konkurrensen mellan de olika uppvärmningsformerna.

Fjärrvärmeledningar har inte en sådan inverkan på allmänna intressen som motiverar ett koncessionskrav. Koncessionsplikten bör därför avskaffas.

7 Konsekvenser

7.1 Konsekvenser för näringslivet

Förslaget till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Den föreslagna lagen innebär att alla producenter av högeffektiv kraftvärmeel kan ansöka om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel. I Sverige finns drygt hundra anläggningar som producerar el med användning av högeffektiv kraftvärme. Ursprungsgarantier kan utfärdas även för småskalig produktion av högeffektiv kraftvärmeel. Den elproduktion som sker i småskaliga anläggningar syftar dock oftast till att tillgodose elförsörjningen i interna nät och inte till att producera el för den öppna elmarknaden. Sådana anläggningar kan därför antas sakna intresse för ursprungsgarantier.

Elproducenter kan använda ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel som ett sätt att marknadsföra sin el i Sverige och i övriga medlemsstater i EU. Det är svårt att avgöra i vilken mån elkunders val kommer att påverkas av att en producent av högeffektiv kraftvärmeel kan visa upp en ursprungsgaranti för sin el. Det är också ovisst om innehavet av sådana ursprungsgarantier kan påverka konkurrenskraften hos svensk kraftvärmeel på den inre marknaden. Sammantaget är det därför svårt att bedöma vilka fördelar elproducenter kan ha av ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.

Kostnaden för att få en ursprungsgaranti är för närvarande begränsad till 100 kronor. En elproducent som vill få ursprungsgarantier utfärdade för sin el ska även uppfylla en del administrativa krav. För att en elproducent skall kunna få ursprungsgarantier för förnybar el eller ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel krävs att elproducenten först gör en anmälan till tillsynsmyndigheten. Anmälningsförfarandet fyller en funktion för tillsynen över utfärdandet av ursprungsgarantier. Tillsynen säkerställer att ursprungsgarantier utfärdas på ett riktigt underlag. När en elproducent begär hos garantimyndigheten om att få ursprungsgarantier utfärdar garantimyndigheten sådana utan någon ytterligare prövning. Den administrativa omgången med en anmälan till tillsynsmyndigheten för att få ursprungsgarantier i framtiden vägs upp av den fördelen en sådan anmälan medför att garantimyndigheten sedan kan utfärda ursprungsgarantier i omedelbar anslutning till att en elproducent begär det.

Vid bedömningen av de krav som ställs på en elproducent för att få en ursprungsgaranti skall hänsyn tas till att det står en elproducent fritt att ansöka om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.

Förslaget till ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Den föreslagna ändringen innebär att anläggande och användning av ledningar för fjärrvärme inte längre skall kräva regeringens tillstånd enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar. Ändringen innebär en viss förenkling av den reglering som gäller för fjärrvärmedistributörer.

7.2 Konsekvenser för myndigheter

Förslaget till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Den föreslagna lagen innebär en ny uppgift för Affärsverket svenska kraftnät som skall utfärda ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och en ny uppgift för Statens energimyndighet som skall vara tillsynsmyndighet. Men förfarandet kring ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel motsvarar det som gäller för ursprungsgarantier för förnybar el. Rutinerna kring de båda slagen av ursprungsgarantier kan därför samordnas. Sedan lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el trädde i kraft den 1 oktober 2003 har det varit en liten efterfrågan på ursprungsgarantier för förnybar el. Det kan antas att inte heller ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel kommer att utfärdas i någon större mängd. Myndigheternas arbete med att hantera ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel kan därför förväntas bli av liten omfattning. Mot denna bakgrund medför förslaget bara begränsade kostnader för myndigheterna. De kostnader som förslaget om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel innebär för Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet skall därmed finansieras inom de finansiella ramar som gäller för myndigheterna. Affärsverket svenska kraftnäts löpande kostnader i samband med utfärdande av ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel finansieras genom avgifter på motsvarande sätt som gäller för ursprungsgarantier för förnybar el.

Förslaget till ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

En ansökan om koncession enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar ges in till Statens energimyndighet. Myndigheten ansvarar för att kungöra ansökan och att ärendet tillförs den utredning som krävs för regeringens prövning av verksamheten. Den föreslagna ändringen innebär att dessa uppgifter bortfaller för Statens energimyndighet såvitt avser fjärrvärmeledningar.

8.1 Förslaget till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Den nya lagen reglerar både ursprungsgarantier för förnybar el och ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel. Bestämmelserna i den nuvarande lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el har arbetats in i den nya lagen och samordnats med de nya bestämmelserna om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.

2 §

Paragrafen innehåller definitioner av termer och uttryck som används i lagen.

Definitionerna av *biomassa* och *biobränsle* har sin motsvarighet i nuvarande 4 § andra och tredje styckena lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el.

Definitionen av *förnybar energikälla* är ny. Med uttrycket avses de energikällor som används för framställning av förnybar el. Definitionen har tillkommit i förtydligande syfte och innebär ingen ändring i sak. Vad som avses med vindkraft, solenergi, geotermisk energi och vågenergi beskrivs närmare i kommentaren till 2 kap. 1 § 1–4 lagen (2003:113) om elcertifikat (prop. 2002/03:40, s. 155 f). Med vattenkraft avses elproduktion genom användning av skillnader i vattens lägesenergi. Vad som avses med biobränsle anges i paragrafen.

De referensvärden som avses i definitionen av *högeffektiv kraftvärme* är de harmoniserade referensvärden för effektivitet vid separat produktion av el och värme som Europeiska kommissionen fastställer i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (kraftvärmedirektivet). Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om referensvärden och metod för att fastställa den bränslebesparing som uppnås genom en kraftvärmeprocess i jämförelse med separat framställning av el och värme.

Definitionerna av uttrycken *producent av förnybar el* och *ursprungsgaranti för förnybar el* motsvarar vad som anges i nuvarande 1 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Definitionen av en producent av förnybar el syftar dock även till att klargöra att också den som producerar el med användning av både förnybara och icke-förnybara energikällor kan få rätt till ursprungsgarantier för förnybar el i enlighet med vad som föreskrivs i 3 § tredje stycket.

3 §

Första och *andra styckena* motsvarar 4 § första stycket och 8 § första stycket lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Paragraferna har ändrats språkligt men inte i sak.

I likhet med vad som är fallet enligt gällande rätt är det enligt första stycket producenter av förnybar el som har rätt att få ursprungsgarantier för förnybar el. Vad som avses med producent av förnybar el respektive ursprungsgaranti för förnybar el anges i 2 §. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om de uppgifter som skall finnas med i en ursprungsgaranti för förnybar el. Denna ordning innebär ingen ändring i sak. Vad som nu föreskrivs i 8 § andra och tredje styckena lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el kommer i stället att regleras i en förordning eller i myndighetsföreskrifter.

I de fall där elen producerats med användning av vindkraft, solenergi, geotermisk energi eller vågenergi krävs enligt andra stycket att den anläggning där elen producerats är godkänd enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen om elcertifikat. Därmed gäller samma villkor som enligt nuvarande 4 § första stycket 1 lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Den närmare innebörden av bestämmelsen beskrivs i tidigare förarbetsuttalanden (prop. 2002/03:85, s. 41 f).

Tredje stycket motsvarar 6 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Bestämmelsen har ändrats språkligt men inte i sak. Den språkliga förändringen består i huvudsak av att uttrycket förnybara energikällor används som en samlad benämning på de energikällor som används för produktion av förnybar el. Vad som avses med förnybar energikälla anges i 2 §. De produktionsanläggningar på vilka bestämmelsen är tillämplig beskrivs i tidigare förarbetsuttalanden (prop. 2002/03:85, s. 43). Enligt 6 § andra stycket skall elproducenten beräkna den andel av elen som har producerats med användning av förnybara energikällor och rapportera den mängden till garantimyndigheten. Denna rapporteringsskyldighet motsvarar vad som nu gäller enligt 7 § tredje stycket lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el.

Det finns kraftvärmeverk som eldas med förnybara energikällor. Om el har producerats med användning av både högeffektiv kraftvärme och en förnybar energikälla kan en elproducent begära att få både en ursprungsgaranti för förnybar el och en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel utfärdad för samma mängd el.

4 §

Bestämmelsen är ny.

Vad som i *första stycket* avses med producent av högeffektiv kraftvärmeel och med ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel anges i 2 §. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om de uppgifter som skall finnas med i en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel. Föreskrifterna kommer att utformas i enlighet med artikel 5 i kraftvärmedirektivet. Där anges att en ursprungsgaranti skall innehålla bl.a. uppgift om hur den samtidigt framställda värmen har använts och den bränslebesparing som uppnåtts genom kraftvärmeprocessen i jämförelse med separat framställning av el och värme.

Andra stycket avser kraftvärmeverk där framställningen av el ibland sker under förhållanden som inte uppfyller kraven för att kraftvärmen skall vara högeffektiv enligt definitionen i 2 §. Bestämmelsen är tillämplig på kraftvärmeverk vars tekniska utformning och driftvillkor tillåter att den elproduktion som sker genom kondensdrift eller fjärrvärmekylare

under viss tidsperiod ökas på bekostnad av den värmeproduktion som tillvaratas. För dessa anläggningar gäller att el som produceras under sådana driftsförhållanden inte är att anse som högeffektiv kraftvärmeproduktion. Ursprungsgarantier får då endast utfärdas för den andel av elen som har framställts med användning av högeffektiv kraftvärme.

I de situationer som avses i andra stycket är elproducenten enligt 6 § andra stycket skyldig att till garantimyndigheten särskilt rapportera den andel av elen som producerats med användande av högeffektiv kraftvärme. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om hur denna rapportering skall ske. Dessa föreskrifter innebär att den mängd el som framställts med användning av högeffektiv kraftvärme skall beräknas i enlighet med den metod som anges i bilaga II till kraftvärmedirektivet.

Det finns kraftvärmeverk som eldas med förnybara energikällor. Som anförts i kommentaren till 3 § gäller att om el har producerats med användning av både högeffektiv kraftvärme och förnybara energikällor kan en elproducent begära att få både en ursprungsgaranti för förnybar el och en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel utfärdad för samma mängd el.

5 §

Paragrafen motsvarar 5 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. För producenter av förnybar el innebär bestämmelsen ingen ändring i sak. Den språkliga ändringen av paragrafen har gjorts i syfte att tydliggöra att elproducenten endast kan få ursprungsgarantier för sådan elproduktion som sker efter det att elproducenten gjort en anmälan till tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen är även tillämplig på elproducenter som vill få ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.

Som anförts i kommentaren till paragrafens nuvarande motsvarighet utfärdas en ursprungsgaranti på ett underlag som i huvudsak utgörs av de mätresultat som den berörde nätinnehavaren rapporterat till Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). Svenska kraftnät har utsetts att vara garantimyndighet enligt lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Skyldigheten för en innehavare av koncessionen för ett elnät att mäta, beräkna och rapportera den el som matas in i nätet regleras i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (mättningsförordningen). Enligt gällande föreskrifter skall innehavaren av nätkoncessionen för det nät i vilket el matas in från en anläggning som anmälts enligt 5 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el mäta och rapportera elen till Svenska kraftnät. Regeringen överväger att med stöd av bemyndigandet i 3 kap. 10 § ellagen (1997:857) göra en ändring i mättningsförordningen. Innebörden av en sådan ändring skulle vara att den som har koncessionen för det elnät i vilket el matas in från en anläggning som avses med en anmälan enligt denna bestämmelse skall mäta och rapportera elen till Svenska kraftnät. Om Svenska kraftnät utses till garantimyndighet enligt denna lag innebär det att den ordning som nu gäller för rapportering av mängden producerad el till garantimyndigheten kommer att bestå.

Ett kraftvärmeverk kan vara en godkänd produktionsanläggning enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen (2003:113) om elcertifikat. Enligt mättnings-

förordningen gäller att el som matas in i näten från anläggningar som är godkända enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen om elcertifikat rapporteras till Svenska kraftnät av den som har koncessionen för det aktuella nätet. Men syftet med bestämmelsen om anmälningsskyldighet är inte bara att åstadkomma en rutin för mätning och rapportering av den el som produceras i den anläggning som avses med en anmälan. Som anförts i avsnitt 5.1 fyller anmälningsförfarandet även en tillsynsfunktion. Oavsett om ett kraftvärmeverk är en godkänd produktionsanläggning enligt lagen om elcertifikat krävs därför att en elproducent gör en anmälan till tillsynsmyndigheten för att ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel skall kunna utfärdas för el som produceras i anläggningen.

Enligt *andra stycket* behöver en producent av förnybar el vars anläggning är godkänd enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen om elcertifikat inte göra någon anmälan till tillsynsmyndigheten för att få ursprungsgarantier för förnybar el. De uppgifter som en sådan elproducent rapporterar till garantimyndigheten omfattas av tillsynen enligt lagen om elcertifikat.

6 §

Första stycket motsvarar nuvarande 7 § första och andra stycket lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Paragrafen har ändrats språkligt men för ursprungsgarantier för förnybar el innebär detta ingen ändring i sak.

En ursprungsgaranti avser en viss mängd el. För att garantimyndigheten skall kunna utfärda en ursprungsgaranti anges därför i första stycket att myndigheten måste ha fått uppgift om den mängd el som matats in i elnätet från produktionsanläggningen och dess fördelning över tiden. Som beskrivits i avsnitt 5.1 utfärdar Svenska kraftnät ursprungsgarantier för el som mätts och rapporterats till myndigheten i enlighet med föreskrifterna i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (jfr prop. 2002/03:85, s. 44). Regeringen överväger att göra en ändring i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el av innebörden att den el som matas in i koncessionspliktiga nät från anläggningar som anmälts enligt 5 § skall mätas och rapporteras till Svenska kraftnät av koncessionsinnehavarna.

Det finns produktionsanläggningar från vilka elen matas in i nät som får användas utan att någon koncession har meddelats för nätet, s.k. interna nät (jfr prop. 2002/03:85, s. 44). Detta gäller i huvudsak småskaliga produktionsanläggningar. I sådana anläggningar sker elproduktionen ofta med användning av förnybara energikällor. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om skyldighet för elproducenter att mäta och rapportera den mängd el som matas in i nät vilka används utan koncession.

Andra stycket motsvarar 7 § tredje stycket lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Bestämmelsen har fått ny lydelse men för ursprungsgarantier för förnybar el innebär detta ingen ändring i sak. Bestämmelsen är tillämplig på sådan elproduktion som avses i 3 § tredje stycket och 4 § andra stycket. För en närmare beskrivning av bestämmelsens innebörd hänvisas därför till kommentaren till de paragraferna. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter om den beräkning och rapportering som avses här.

7 §

Bestämmelsen är ny och anger ett villkor för att ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel skall kunna utfärdas.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om de uppgifter som en ursprungsgaranti skall innehålla. För ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel kommer dessa föreskrifter att utformas i enlighet med artikel 5 i kraftvärmedirektivet. Där anges att en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel skall innehålla uppgift bl.a. om den bränslebesparing som uppnåtts i jämförelse med separat framställning av el och värme samt om användningen av den värme som framställts samtidigt med elen. För att garantimyndigheten skall kunna utfärda ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel krävs att myndigheten har tillgång till de uppgifter om kraftvärmeprocessen som en sådan ursprungsgaranti skall innehålla. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om den rapportering som avses här.

8 §

Bestämmelsen är ny. Den förtydligar vad som redan gäller för ursprungsgarantier för förnybar el.

Lagen ger producenter av förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel en rätt att få ursprungsgarantier för sin elproduktion. För att kunna utfärda en ursprungsgaranti krävs dock att garantimyndigheten har tillräckligt underlag. Vilka uppgifter som garantimyndigheten måste ha tillgång till för att kunna utfärda en ursprungsgaranti följer av 3–7 §§. Om garantimyndigheten saknar någon av dessa uppgifter innebär det att någon ursprungsgaranti inte kan utfärdas.

9 §

Bestämmelsen är ny.

I *första stycket* anges vad som avses med den tillsyn som tillsynsmyndigheten skall utöva. Någon ändring i förhållande till vad som gäller enligt lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el är inte avsedd. Den ändrade lydelsen syftar till att tydliggöra innebörden av tillsynen. Tillsynsmyndigheten skall se till att de uppgifter som sänds in till garantimyndigheten stämmer överens med elproduktionen i anläggningarna. Kontrollen avser främst uppgifter som en elproducent själv skall rapportera direkt till garantimyndigheten, bl.a. uppgifter om den mängd förnybar el som producerats i anläggningar som eldas med både förnybara och icke-förnybara energikällor och uppgifter om kraftvärmeprocessen i ett kraftvärmeverk.

Skälen för *andra stycket* behandlas i avsnitt 5.3. I 10 § anges följden av en underrättelse från tillsynsmyndigheten till garantimyndigheten.

Tredje stycket motsvarar nuvarande 10 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el. Bestämmelsen innebär att tillsynsmyndighetens möjlighet att vid vite förelägga någon att lämna upplysningar eller visa upp handlingar upphör. Skälen för denna ändring behandlas i avsnitt 5.4. I tidigare förarbetsuttalanden anges exempel på bestämmelsens tillämpning (prop. 2002/03:85 s. 46).

10 §

Bestämmelsen är ny.

Skälen för bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.3. En underrättelse från tillsynsmyndigheten är hinder mot att utfärda ursprungsgarantier för all el som produceras i den anläggning som underrättelsen avser.

11 §

Paragrafen motsvarar 9 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el.

12 §

Paragrafen motsvarar 11 § lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el.

Beslut som kan överklagas är bl.a. garantimyndighetens beslut enligt 3 och 4 §§ om utfärdande av ursprungsgarantier, tillsynsmyndighetens beslut att underrätta garantimyndigheten enligt 9 § och garantimyndighetens beslut enligt 11 § om att ta ut avgift för utfärdande av en ursprungsgaranti.

13 §

Paragrafen är ny och innehåller upplysning om vilka föreskrifter som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar för att verkställa lagens bestämmelser. Bestämmelsen har utformats enligt Lagrådets yttrande. Lagrådet har påpekat att de föreskrifter som avses här är att anse som verkställighetsföreskrifter som regeringen har kompetens att meddela utan bemyndigande från riksdagen.

De föreskrifter som avses i *första punkten* kommer att innehålla de harmoniserade referensvärden som Europeiska kommissionen fastställer enligt kraftvärmedirektivet. Referensvärdena används för att bestämma den bränslebesparing som uppnås genom användning av en kraftvärme-process i jämförelse med separat framställning av el och värme.

Den närmare innebörden av de föreskrifter som avses i *andra punkten* har beskrivits i kommentarerna till 3 och 4 §§. Uppgifter som ska finnas med i en anmälan till tillsynsmyndigheten enligt de föreskrifter som avses i *tredje punkten* är bl.a. uppgifter som identifierar den anläggning som avses med anmälan och uppgifter som behövs för tillsynen. Innebörden av de föreskrifter som avses i *fjärde och femte punkterna* beskrivs i kommentarerna till de paragrafer till vilka dessa punkter hänvisar.

Av den *sjätte punkten* framgår att regeringen utser vilka myndigheter som är garantimyndighet respektive tillsynsmyndighet. Den nuvarande hänvisningen i 2 och 3 §§ lagen om ursprungsgarantier avseende förnybar el till de myndigheter som utses enligt lagen (2003:113) om elcertifikat har alltså utgått.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar Prop. 2005/06:83

1 §

Bestämmelsen ändras på det sättet att rörledning för fjärrvärme inte längre nämns bland de rörledningar som omfattas av bestämmelsen.

En redaktionell ändring görs med anledning av att en ny naturgaslag (2005:403) trädde i kraft den 1 juli 2005.

Förslag till lag (2006:000) om ändring i lag (1978:160) om vissa rörledningar

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1978:160) om vissa rörledningar m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Rörledning för transport av fjärrvärme eller av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får ej utan särskilt tillstånd (koncession) framdragas eller begagnas. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2000:599).

Rörledning för transport av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får ej utan särskilt tillstånd (koncession) framdragas eller begagnas. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2000:599).

Koncession krävs icke för ledning som

1. har eller avses få en längd av högst 20 kilometer,
 2. huvudsakligen skall nyttjas för tillgodoseende av enskilda hushålls behov eller
 3. uteslutande skall nyttjas inom hamn eller industriområde.
- Regeringen får i visst fall medge undantag från koncessionsplikt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Ett ärende om prövning av koncession för rörledning för transport av fjärrvärme som har inletts men inte avgjorts genom beslut före denna lags ikraftträdande skall anses förfallet.

3. Bestämmelserna i lagen (1978:160) om vissa rörledningar m.m. skall tillämpas på rörledningar för transport av fjärrvärme för vilka koncession meddelats med stöd av den lagen.

Förslag till lag (2005:000) om ursprungsgarantier avseende el från högeffektiv kraftvärme

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om en rätt för elproducenter att få ursprungsgarantier för el som producerats genom högeffektiv kraftvärme.

Med ursprungsgaranti avses ett dokument som anger att en viss mängd el från högeffektiv kraftvärme har producerats.

Med kraftvärme avses samtidig framställning av dels el eller mekanisk energi, dels värme. Kraftvärmens är högeffektiv när framställningen ger en bränslebesparing med minst tio procent jämfört med separat produktion av el och värme enligt fastställda referensvärden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för fastställande av referensvärden och beräkningsmetodik.

2 § Regeringen skall utse en myndighet som skall handlägga de frågor som enligt denna lag, eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, ligger på garantimyndigheten.

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen utövas av den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten).

Tillsynen omfattar inte garantimyndigheten.

3 § Berättigade att få ursprungsgarantier är innehavaren av en produktionsanläggning där el produceras genom högeffektiv kraftvärme.

4 § Innehavaren av en produktionsanläggning som vill få ursprungsgarantier för framtiden skall anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

5 § Om el har producerats i en sådan produktionsanläggning som avses i 3 § såväl med användande av högeffektiv kraftvärme som på annat sätt, får ursprungsgarantier utfärdas bara för den andel av elen som producerats med användande av högeffektiv kraftvärme.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om sådan beräkning och rapportering.

6 § Ursprungsgarantier får utfärdas bara för sådan el som rapporterats till garantimyndigheten enligt de föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om beräkning och rapportering.

7 § Garantimyndigheten skall på begäran av någon som är berättigad att få ursprungsgarantier utfärda en sådan garanti.

En ursprungsgaranti skall innehålla uppgifter om

1. bränslets effektiva värmevärde, när det gäller elproduktionen,

2. hur den värme som framställts samtidigt som elen har använts,
3. den produktionsanläggning där elen från den högeffektiva kraft-
värmens har producerats,

4. den mängd el från högeffektiv kraftvärme som har producerats och
den tidsperiod under vilken produktionen har ägt rum, tidsperioden skall
vara en eller flera kalendermånader, samt

5. vilka bränslebesparingar som gjorts jämfört med separat produktion
av el och värme enligt fastställda referensvärden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får med-
dela de ytterligare föreskrifter som kan behövas för fastställande av vilka
uppgifter en ursprungsgaranti skall innehålla.

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för myndigheters
kostnader för utfärdandet av ursprungsgarantier och tillsyn enligt denna
lag.

9 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och
ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. En begäran får förenas
med vite.

10 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som
har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltnings-
domstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2005.

Riksrevisionen, Hovrätten för Övre Norrland, Stockholms tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Södermanlands län, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Ekonomistyrningsverket, Socialstyrelsen, Statskontoret, Statistiska centralbyrån (SCB), Akademiska Hus AB, Chalmers tekniska högskola, Konsumentverket, Naturvårdsverket, Boverket, Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA), Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Jernkontoret, Stockholms kommun, Uppsala kommun, Mönsterås kommun, Skövde kommun, Luleå kommun, Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Svenska Naturskyddsföreningen, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Vasakronan AB, Fastighetsägarna Sverige, FöretagarFörbundet, HSB:s riksförbund, Hyresgästernas Riksförbund, Riksbyggen, Skogen och Kemin, Gruvorna och Stålet, Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO), Svenska Gasföreningen, Svenska Renhållningsverksföreningen (RVF), Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges BostadsrättsCentrum (SBC), Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Konsumenter i Samverkan, Sveriges Konsumentråd, Villaägarnas Riksförbund

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Härigenom föreskrivs³ följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om att den som producerar el med användning av förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme skall ha rätt att från en myndighet få ett dokument som visar det.

2 § I denna lag avses med

biomassa: den biologiskt nedbrytbara fraktionen av produkter, avfall eller rester av vegetabiliska eller animaliska ämnen från jordbruk eller av produkter, avfall eller rester från skogsbruk eller från industrier som står jordbruket eller skogsbruket nära och den biologiskt nedbrytbara fraktionen av industriavfall eller kommunalt avfall,

biobränsle: deponigas, gas från en avloppsreningsanläggning, biogas eller bränsle som har framställts ur biomassa,

förnybar energikälla: vindkraft, solenergi, geotermisk energi, vågenergi, vattenkraft eller biobränsle,

kraftvärme: samtidig framställning av dels el eller mekanisk energi, dels värme,

högeffektiv kraftvärme: kraftvärme som ger en bränslebesparing om minst tio procent jämfört med separat framställning av el och värme enligt fastställda referensvärden,

producent av förnybar el: den som i en elproduktionsanläggning producerar el helt eller delvis med användning av en eller flera förnybara energikällor,

producent av högeffektiv kraftvärmeel: den som i en elproduktionsanläggning producerar el med användning av högeffektiv kraftvärme,

ursprungsgaranti för förnybar el: ett dokument som är utfärdat av en myndighet och där det anges att en viss mängd förnybar el har producerats,

ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel: ett dokument som är utfärdat av en myndighet och där det anges att en viss mängd högeffektiv kraftvärmeel har producerats,

garantimyndigheten: den myndighet som utfärdar sådana ursprungsgarantier som avses i denna lag,

tillsynsmyndigheten: den myndighet som utövar tillsyn enligt det som sägs i denna lag.

³ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (EUT L 52, 21.2.2004, s. 50, Celex 32004L0008).

3 § Om en producent av förnybar el begär det, skall garantimyndigheten utfärda en eller flera ursprungsgarantier för förnybar el.

Om elen har producerats med användning av vindkraft, solenergi, geotermisk energi eller vågenergi får en ursprungsgaranti för förnybar el utfärdas bara om elproduktionsanläggningen är godkänd enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen (2003:113) om elcertifikat.

Om elen har producerats med användning av både förnybara energikällor och andra energikällor, får en ursprungsgaranti för förnybar el utfärdas bara för den andel av elen som har producerats med användning av förnybara energikällor.

4 § Om en producent av högeffektiv kraftvärmeel begär det, skall garantimyndigheten utfärda en eller flera ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel.

Om elen har producerats med användning av både högeffektiv kraftvärme och på annat sätt, får en ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel utfärdas bara för den andel av elen som har producerats med användning av högeffektiv kraftvärme.

5 § En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el som har producerats efter det att producenten har anmält sin avsikt att begära en eller flera ursprungsgarantier för den el som produceras i anläggningen. En sådan anmälan skall göras till tillsynsmyndigheten.

Första stycket gäller inte förnybar el som har producerats i en anläggning som är godkänd enligt 2 kap. 5 § andra stycket lagen (2003:113) om elcertifikat.

6 § En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el där den mängd som matats in i elnät och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till garantimyndigheten.

Om en ursprungsgaranti skall avse en andel av den producerade elen, får garantin utfärdas bara om den andelen har beräknats och rapporterats till garantimyndigheten.

7 § En ursprungsgaranti enligt 4 § får utfärdas bara om uppgifter om den kraftvärmeprocess som har använts för att producera elen har rapporterats till garantimyndigheten.

8 § Producenten svarar för att garantimyndigheten får de uppgifter som myndigheten enligt 3–7 §§ behöver för att kunna utfärda en ursprungsgaranti.

9 § Tillsynsmyndigheten skall utöva tillsyn över att de uppgifter som avses i 8 § överensstämmer med producentens elproduktion.

Om tillsynsmyndigheten i sin tillsyn finner att uppgifterna inte överensstämmer med producentens elproduktion, skall tillsynsmyndigheten underrätta garantimyndigheten om det.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

10 § När garantimyndigheten har fått en underrättelse enligt 9 § andra stycket får myndigheten inte utfärda ursprungsgarantier för el som produceras i den anläggning som underrättelsen avser.

Ursprungsgarantier får dock utfärdas om producenten efter underrättelsen har lämnat nya uppgifter och tillsynsmyndigheten meddelat att de nya uppgifterna överensstämmer med elproduktionen.

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgift för utfärdande av en ursprungsgaranti enligt denna lag.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. ursprungsgarantiernas utformning och innehåll,
2. bestämmande av den bränslebesparing som krävs för att kraftvärme skall anses som högeffektiv,
3. uppgifter som skall finnas med i en anmälan enligt 5 §,
4. beräkning, mätning och rapportering enligt 6 §, och
5. rapportering enligt 7 §.

13 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

14 § Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som är garantimyndighet respektive tillsynsmyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006, då lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el skall upphöra att gälla.

Förslag till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar;

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978:160) om vissa rörledningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §⁴

Rörledning för transport av fjärrvärme eller av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får ej utan särskilt tillstånd (koncession) framdragas eller begagnas. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2000:599).

Rörledning för transport av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får ej utan särskilt tillstånd (koncession) framdragas eller begagnas. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2005:403).

Koncession krävs icke för ledning som

1. har eller avses få en längd av högst 20 kilometer,
 2. huvudsakligen skall nyttjas för tillgodoseende av enskilda hushålls behov eller
 3. uteslutande skall nyttjas inom hamn eller industriområde.
- Regeringen får i visst fall medge undantag från koncessionsplikt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.
 2. Äldre föreskrifter skall tillämpas på ett ärende om prövning av koncession för rörledning för transport av fjärrvärme som har inletts före den 1 juli 2006.
 3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tillstånd som har beviljats före den 1 juli 2006.

⁴ Senaste lydelse 2000:601.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-01-25

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, f.d. justitierådet Inger Nyström och regeringsrådet Lars Wennerström.

Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel m.m.

Enligt en lagrådsremiss den 8 december 2005 (Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el,
2. lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Ylva Svensson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

11, 12 och 14 § §

I 14 § i lagen har intagits erinringar om att regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som är garantimyndighet respektive tillsynsmyndighet. Denna föreskriftsrätt följer i och för sig direkt av 8 kap. 13 § regeringsformen men kan ändå godtas som en ren informationsbestämmelse.

Vad gäller bestämmelserna i 11 § rörande regeringens föreskriftsrätt i fråga om avgifter samt i 12 § rörande ursprungsgarantiernas utformning och innehåll m.m. har dessa utformats som normbemyndiganden.

Beträffande avgifterna gäller att de får anses vara av sådan tvångskaraktär att de i princip skall beslutas av riksdagen. Riksdagen äger dock på sätt som nu föreslås med stöd av 8 kap. 9 § regeringsformen bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter i ämnet (jfr Lagrådets yttrande i prop. 2002/03:85 s. 98).

Vad härefter gäller bestämmelserna i 12 § kan produktion av el med förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme i allmänhet hänföras till näringsverksamhet och därmed i och för sig till ett ämnesområde inom vilket riksdagen enligt 8 kap. 7 § första stycket 3 regeringsformen äger delegera normgivningskompetens. Föreskrifter i fråga om t.ex. ”beräkning, mätning och rapportering enligt 6 §” (punkten 4) avser dock sådana verkställighetsföreskrifter som regeringen kan besluta om med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen (jfr motsvarande bestämmelse i 7 § fjärde stycket lagen (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el). Motsvarande får anses gälla även vad som avhandlas i punkterna 1, 3 och 5 i 12 §. När det gäller ”föreskrifter om bestämmande av den

bränslebesparing som krävs för att kraftvärme skall anses som hög-effektiv” (punkten 2) kan dessa komma att innehålla vissa materiella bestämmelser. Mot bakgrund av den koppling i lagstiftningen som finns till kraftvärmedirektivet, 2004/8/EG, och dess bestämmelser på området föreligger dock en sådan grad av precisering av ramen för regeringens handlingsfrihet att regeringens föreskrifter på området får anses utgöra sådana verkställighetsföreskrifter som regeringen äger utfärda med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen. Bestämmelsen i 12 § bör därför i sin helhet ges formen av en erinran om förekomsten av föreskrifter på de ansvarsområden som behandlas i paragrafen. Detta kan enklast ske på så sätt att orden ”får meddela” byts ut mot ordet ”meddelar” eller genom att bestämmelserna i 12 § sammanföres med den informationsbestämmelse som finns i 14 §.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:160) om vissa rörledningar

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 februari 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Andnor, Nuder, M. Johansson, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan.

Föredragande: Sahlin

Regeringen beslutar proposition Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel m.m.

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el	11 §	32001L0077 32004L0008
